

PÄÄKAUPUNKISEUDUN KAUPUNKIOHJELMA

Toiminta- ja taloussuunnitelma 2009

10.12.2008

PÄÄKAUPUNKISEUDUN KAUPUNKIOHJELMA 2008–2010 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2009

Lähtökohdat ja painopisteet

Alueellisia kehittämisohjelmia ollaan parhaillaan uudistamassa nykyisen hallitusohjelman mukaisesti. Kansallisesti rahoitettavat alueelliset kehittämisohjelmat (aluekeskusohjelma, kaupunkiohjelma, alueellinen maaseutuohjelma, saaristo-ohjelma) kootaan yhdeksi kokonaisuudeksi, koheesio- ja kilpailukykyohjelmaksi (KOKO) vuoden 2010 alusta lukien. Koko-ohjelmaa hallinnoi työ- ja elinkeinoministeriö. Osaamiskeskusohjelma jatkaa entisellään vuoteen 2013 saakka.

Pääkaupunkiseudun kaupunkiohjelma toteutetaan vuonna 2009 aikaisempien käytäntöjen pohjalta, samalla kuitenkin siirtymävaihetta uuteen KOKO-ohjelmaan valmistellen. KOKO -ohjelmaan on erillinen haku ja hakemusasiakirja valmistellaan ja lähetetään toukokuussa 2009.

Kaupunkiohjelman sisällöllisinä painopistealueina vuonna 2009 ovat toimintalinjat Helsingin metropolialueen kilpailukykyyn ja innovaatioympäristöjen edistäminen ja Kansainvälisten osaajien sitouttaminen ja monikulttuurisuus kaupunkiorganisaatiossa.

Kärkihankkeena jatkuu ja laajenee, vuonna 2008 pilottina alkanut, kaupunkien työyhteisöjen monikulttuurisuusvalmennushanke - Mukaan, joka on lähtenyt liikkeelle seudun henkilöstöstrategiatyöryhmän aloitteesta.

Metropolipolitiikka konkretisoituu vuoden 2009 aikana metropolialueen kilpailukykystrategian toteuttamisena. Kaupunkiohjelma voi olla yhtenä välineenä kilpailukykyyn liittyvien hankkeiden ja toimenpiteiden toteuttamisessa.

Kaupunkiohjelman vuoden 2009 toiminta keskittyy ohjelman toimintalinjoja toteuttaviin hankkeisiin ja seudullisten yhteistyöprosessien kehittämiseen. Hankkeiden lähtökohtana käytetään pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan valmistelutyössä tuotettuja toimenpide-ehdotuksia, kaupunkien strategia- ja toimialayhteistyössä esiin nousevia seudullisia haasteita ja vuorovaikutuksessa muiden toimijoiden kanssa esiin nousevia ehdotuksia.

Kaupunkiohjelman toiminta- ja taloussuunnitelma 2009 sisältää ehdotuksen ohjelman perusrahoituksen jakautumiseksi. Kaupunkiohjelma on operatiivinen seudullisen yhteistyön työkalu. Ohjelman tarkoituksena on toteuttaa yhteistyössä valtion kanssa innovatiivisia seudullisia kehittämishankkeita, jotka osaltaan toteuttavat pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan strategiaa. Kaupunkiohjelmassa toteutetaan erityisesti sellaisia hankkeita, jotka tukevat kansainvälistä kilpailukykyä, liittyvät useaan toimialaan, eivätkä selkeästi kuulu minkään hallintokunnan vastuulle.

10.12.2008

Toimintasuunnitelma 2009

Helsingin metropolialueen kilpailukyvyyn ja innovaatioympäristöjen edistäminen (toimintalinja 1)

Toimenpiteinä tuetaan, kehitetään ja toteutetaan seudullisen kilpailukykystrategian mukaisia hankkeita ja toimenpiteitä.

Metropolialueen kilpailukykystrategian painopisteet ovat

1. Huipputason koulutuksen ja osaamisen vahvistaminen
2. Hyvän elämänlaadun ja viihtyisän elinympäristön rakentaminen
3. Käyttäjälähtöisten kehitys- ja innovaatioympäristöjen vahvistaminen ja julkisten hankintojen kehittäminen
4. Metropolialueen kansainvälistyminen ja kytkeytyminen globaaleihin verkostoihin.

Toimenpiteet voivat liittyä metropolialueen elinkeinopoliittisiin haasteisiin. Toimenpiteitä voivat olla myös liiketoimintapalvelujen ja innovaatioympäristöjen kehittäminen.

Kansainvälisten osaajien sitouttaminen ja monikulttuurisuus kaupunkiorganisaatiossa (toimintalinja 2)

Toimenpiteinä tuetaan, edistetään ja kehitetään seudun sisäistä kansainvälistymistä. Toimintalinjalla voidaan tukea esimerkiksi uusien kansainvälisyyttä edistävien innovatiivisten menetelmien mallinnusta, pilotointia ja muita toimenpiteitä.

Kunta- ja sektorirajat ylittäviin palveluhaasteisiin vastaaminen (toimintalinja 3)

Toimintalinjalla tuetaan uusien tai tulevien palveluntuottajien kanssa tehtävää seudullista palvelujen kehittämistyötä. Tuetaan palvelurakennetta uudistavia, erilaisia rajoja ylittäviä, kehittämistoimenpiteitä.

Toimintalinjalla pyritään hyödyntämään kansalaisvaikuttamisen ja demokratian kanavia ja verkostoja.

10.12.2008

Kaupunkiohjelman organisointi

Kaupunkiohjelman 2008–2010 toimintalinjat ovat pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan 16.11.2004 hyväksymän pääkaupunkiseudun vision ja strategian mukaiset. Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupunginhallitusten keväällä 2004 hyväksymän pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan yhteistyöasiakirjan mukaisesti voidaan pääkaupunkiseudun kaupunkiohjelman puitteissa toteuttaa yhteistyössä valtionhallinnon kanssa tehtäviä hankkeita.

Kaupunkiohjelman toiminta- ja taloussuunnitelman hyväksyy pääkaupunkiseudun kaupunginjohtajien kokous. Kaupunkiohjelman 2008–2010 johtoryhmä asetetaan kaupunginjohtajien kokouksessa.

Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kaupungit tekevät osuutensa mukaisen määrärahan maksatuspäätöksen vuoden 2009 yhteisrahoituksesta työ- ja elinkeinoministeriöön rahoituksen varmistuttua. Yhteisrahoitusosuudet maksetaan Uudenmaan liittoon laadittavan rahoitusjärjestelysopimuksen mukaisesti.

Kaupunkiohjelman johtoryhmä päättää hankkeille myönnettävän kaupunkien yhteisrahoituksen määrästä ohjelma-asiakirjan linjausten sekä vuosittaisen toiminta- ja taloussuunnitelman kehysten puitteissa. Kaupunkiohjelman johtoryhmä ohjaa hankekokonaisuuden toteutusta ja syventää seudullista yhteistyötä. Johtoryhmä antaa Uudenmaan liitolle esityksen hankkeille suunnattavan maakunnan kehittämisrahan määrästä. Johtoryhmä neuvottelee rahoituspäätöstä tehdessään rahoitusta hakevan hanke-esityksen toimialan seudullisten yhteistyökokousten ja organisaatioiden kanssa.

Kunkin hankkeen tai toimenpiteen vastuorganisaatio (pääpartneri) laatii hankesuunnitelman yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Vastuorganisaatio vastaa toimenpiteen tarvitseman kaupunkikohtaisen ja seudullisen päätöksenteon valmistelusta. Vastuorganisaatio toimittaa hankesuunnitelman kaupunkiohjelmanrahoituksen hakemista varten kaupunkiohjelman johtoryhmän arvioitavaksi ja päätettäväksi. Myönteisen päätöksen jälkeen vastuorganisaatio toimittaa hankehakemuksen Uudenmaan liittoon ja vastaa hankkeen toiminnasta. Vastuorganisaatiot raportoivat kaksi kertaa vuodessa toiminnan sisällöstä kaupunkiohjelman johtoryhmälle.

10.12.2008

Hankkeiden kuvaukset

Helsingin metropolialueen kilpailukyvyyn ja innovaatioympäristöjen edistäminen (toimintalinja 1)

Käyttäjälähtöisten innovaatio- ja kehitysympäristöjen vahvistaminen-hanke

Sisältää valmistautumisen Shanghain maailmannäyttelyyn 2010 Living Lab-teemalla (Roadmap to Shanghai 2010- hankkeen vaihe 2)

1. Tausta ja tavoite

Metropolialueen kilpailukykystrategiaan sisältyy keskeisenä painopisteenä käyttäjälähtöisten innovaatioympäristöjen vahvistaminen ja seudullisen yhteistyön lisääminen kehitysympäristöjen välillä. Strategiassa on linjattu, että kaupunkien näkökulmasta keskeisiä, seudullisesti kehitettäviä temaattisia kehitysympäristöjä ovat Well Life Center (hyvinvointi- ja terveystalvelut), Forum Virium Helsinki (digitaaliset palvelut) sekä RFID Lab (logistiikka).

Pks-kaupunkiohjelmahankkeen toisessa vaiheessa keskitytään vahvistamaan edelleen näitä kehitysympäristöjä ja niissä kehitettäviä tuotteita ja palveluja. Hankkeessa jatketaan myös valmistautumista Shanghaissa 1.5. – 31.10.2010 järjestettävään maailmannäyttelyyn "World Expo Shanghai 2010". Näyttelyn teemana on "Better City, Better Life". Pääkaupunkiseudun kaupungit ovat päättäneet osallistumisesta maailmannäyttelyyn ja että yhteisenä teemana näyttelyssä esitellään living lab –toiminnan esimerkkejä ja parhaita käytäntöjä Helsingin metropolialueelta.

Pks-kaupunkiohjelmahankkeella tuetaan edelleen em. innovaatioympäristöjen kehittymistä sekä samalla varmistetaan, että maailmannäyttelyssä on esiteltävänä konkreettisia ja kiinnostavia living lab –toiminnan esimerkkejä metropolialueelta. Kehitettävät ja esiteltävät esimerkitapaukset liittyvät sellaisiin *public-private partnership –periaatteella kehitettyihin julkisiin palveluihin*, joita on kehitetty ja testattu living lab –ympäristöissä ja jotka ovat keväääseen 2010 mennessä mahdollisimman valmiita otettavaksi käyttöön. Palveluja ja niihin liittyviä innovaatioita on kehitetty avoimesti ja käyttäjälähtöisesti yhteistyössä julkisen sektorin toimijoiden, yritysten, tutkimussektorin ja loppukäyttäjien kesken.

2. Toimintasuunnitelma 1.5.2009 – 31.3.2010 (luonnos)

Hanke jatkaa toimintaansa pohjautuen hankkeen ensimmäisen vaiheen (1.5.2008 – 30.4.2009) työlle. Ensimmäisessä vaiheessa, jota parhaillaan toteutetaan, valitaan kehitysympäristöjen kärkiteemat ja samalla Shanghaissa

10.12.2008

esiteltävät living lab –teemat ja esimerkkitaupaukset. Tämänhetkiset teemat ovat älykkäät joukkoliikennepalvelut ja kulttuuriratkaisu (FVH), virtuaaliset hyvinvointipalvelut ja hyvinvointitekniologia (WLC) ja RFID toimitusketjuissa (kauppa), kotona ja kaupungeissa (RFID Lab).

Projektin toimintakaudella työstetään valittuja kärkiteemoja ja esimerkkitaupauksia sisällöllisesti. Lisäksi esimerkkitaupaukset valmistellaan esityksellisesti kukin erikseen sekä yhtenä temaattisena kokonaisuutena. Maailmannäyttelyä varten laaditaan havainnollistetut näyttelykonseptiehdotukset ja ne testataan ennen näyttelyä.

Hankkeen toisessa vaiheessa keskitytään seuraaviin toimenpiteisiin:

- Vahvistetaan valittuja kehitysympäristöjä kärkiteemojen ja niihin liittyvien esimerkkitaupauksien kautta
- Edistetään seudullista yhteistyötä kehitysympäristöjen välillä
- Työstetään esimerkkitaupauksia esityksellisestä näkökulmasta, valmistellaan demoesitykset vuoden 2009 aikana
- Viimeistellään / valitaan esittelyä tukevat teknologiat ja esittelymateriaalit
- Huolehditaan living lab – esimerkkien muodostamasta kokonaisuudesta valitun näyttelykonseptin mukaisesti
- Varmistetaan esimerkkitaupauksien viimeistelyyn ja esittämiseen tarvittava rahoitus
- Kytetään living lab – esimerkkien muodostama yhtenäinen kokonaisuus Suomen maailmannäyttelypaviljongin muuhun tarjontaan
- Living lab –esimerkkien ja niihin liittyvien temaattisten kehitysympäristöjen tuotteistaminen / tuotteistamisen tukeminen

3. Pks-kaupunkiohjelmaasta haettava rahoitus

Culminatum Ltd Oy hakee hankkeelle pks-kaupunkiohjelmarahoitusta ajanjaksolle 1.5.2009 – 31.3.2010 yhteensä 205 000 euroa, josta 130 000 euroa on vuoden 2009 kaupunkiohjelmarahoitusta ja 75 000 euroa vuosien 2005–2007 kaupunkiohjelmaasta säästynyttä rahoitusta.

Kansainvälisten osajien sitouttaminen ja monikulttuurisuus kaupunkiorganisaatioissa (toimintalinja 2)

Mukaan-hanke

Kaupunkien henkilöstöpolitiikan tavoitteena on, että maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden osuus kaupunkien henkilöstöstä vastaa maahanmuuttajataustaisten osuutta väestöstä. Maahanmuuttajat ovat kaupungeille merkittävä työvoimareservi: kaupunkien on varmistettava työntekijöiden saatavuus jatkossakin nykyisen henkilöstön eläköityessä.

10.12.2008

Hankkeen tavoitteena on kehittää kaupunkien työyhteisöjen toimintaa monimuotoistuvassa työympäristössä luoden, omaksuen ja soveltaen monikulttuurisia toimintamalleja. Päämääränä on varmistaa, että työyhteisöjen toiminta on tuloksellista, sujuvaa ja täyttää sille asetetut tulostavoitteet. Tavoitteena on myös se, että kaupunkien tarjoavat työpaikat ovat myös tulevaisuudessa kilpailukykyisiä ammattitaitoisia työntekijöitä rekrytoitaessa.

Hankkeen kohderyhminä ovat työyhteisöt, esimiehet sekä maahanmuuttajataustaiset työntekijät. Hankkeen toimintamalli on luotu hankkeen pilottivaiheessa vuoden 2008 aikana. Pilottivaiheessa hankkeen toteutustapaa ja toimintamallia arvioidaan edelleen sekä kehitetään saatujen kokemusten ja palautteiden perusteella. Toimintamallista muodostuu valmennusohjelma, joka sisältää koulutusta, valmennusta ja työyhteisön yhteistoiminnan uudenlaista kehittämistä. Osa valmennusohjelmaa on esimiehille tarjottu valmennus ja tuki muutosjohtamiselle sekä työyhteisön kehittämiseksi. Valmennusohjelman tavoitteena on kehittää kaupunkien työyhteisöjen toimintaa monimuotoistuvassa työympäristössä tunnistaen, luoden, omaksuen ja soveltaen monikulttuurisia toimintamalleja ja hyviä käytäntöjä. Esimiehille valmennusohjelma tuo välineitä monikulttuurisuuden johtamiseen. Hankkeessa etsitään myös toimintaperiaatteita maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden rekrytoimiseksi, perehdyttämiseksi ja integroimiseksi osaksi työyhteisöä. Keskeinen toimintatapa hankkeessa on edistää työyhteisöjen ja esimiesten verkostoitumista. Verkostoituminen tarjoaa esimiehille vertaistukea johtamiselle sekä edesauttaa työyhteisöjä jakamaan ja jalostamaan kokemuksiaan ja hyviä käytäntöjä.

Hankkeen edetessä vuonna 2009 mukana toiminnassa on sata työyhteisöä pääkaupunkiseudulla.

Hankkeen kustannusarvio vuodelle 2009 on 361 000 euroa. Hanketta hallinnoi Helsingin kaupungin Oiva Akatemia (alkaen 1.1.2009).

Kaupunkiohjelman koordinointi

Helsingin kaupungin tietokeskus koordinoi kaupunkiohjelman toteutusta. Vuoden 2009 toimenpiteitä ovat hankkeiden toimeenpanon tukeminen, KOKO-ohjelman valmistelu ja siihen liittyvien hankkeiden suunnittelun koordinointi seudullisesti sekä mahdollinen laajempi metropolialueen hankeyhteistyön aloittaminen.

Seudullisten hankkeiden vetäjille käynnistetään vuoden 2009 alussa projektivetäjien tapaamiset. Hankevetäjille tarjotaan tarvittavaa koulutusta ja

10.12.2008

konsultointia. Viestinnän osalta tehdään kaupunkiohjelman uudet internet-sivut ja tiedotetaan seudullisista hankkeista seutuportaalissa.

Kustannusarvio vuodelle 2009 on 90 000 euroa. Toteuttaja on Helsingin kaupungin tietokeskus.

Taloussuunnitelma 2009

Pääkaupunkiseudun kaupungit ovat varautuneet kaupunkiohjelman vuoden 2009 rahoitukseen yhteensä 300 000 euron omarahoitusosuudella.

Kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma 2009

Kustannusarvio toimintalinjoittain:

Helsingin metropolialueen kilpailukyvyyn ja innovaatioympäristöjen edistäminen (toimintalinja 1) Temaattisten innovaatioympäristöjen kehittäminen ja seudullistaminen -Roadmap to Shanghai 2010-hanke	130 000
Kansainvälisten osaajien sitouttaminen ja monikulttuurisuus kaupunkiorganisaatiossa (toimintalinja 2) Mukaan-hanke	361 000
Kunta- ja sektorirajat ylittäviin palveluhaasteisiin vastaaminen (toimintalinja 3)	
Muut ohjelman toteutusta tukevat hankkeet	19 000
Koordinaatio	90 000
YHTEENSÄ	600 000

Rahoitussuunnitelma:

Kaupunkipoliittinen rahoitus, TEM (50 %)	300 000
Helsingin kaupunki (25 %)	150 000
Espoon kaupunki (13 %)	78 000
Vantaan kaupunki (10,50 %)	63 000
Kauniaisten kaupunki (1,50 %)	9 000
Yhteensä	600 000

10.12.2008

Lisäksi ohjelmakaudelta 2005-2007 siirtyy säästyneitä määrärahoja 75 000 euroa (50 % valtio ja 50 % kaupungit) käytettäväksi toimintalinjan 1 Kilpailukystrategian toteuttamiseen.